

Povzetek revizijskega poročila *Udejanjanje e-mobilnosti*

Računsko sodišče je revidiralo *poslovanje Ministrstva za infrastrukturo (v nadaljevanju: ministrstvo) pri udejanjanju e-mobilnosti v letih 2016, 2017, 2018 in prvi polovici leta 2019.*

Sektor prometa je največji porabnik končne energije in eden največjih onesnaževalcev okolja. V letu 2016 je delež prometa v skupni končni rabi energije znašal 39 %, znotraj katerega je največji porabnik cestni promet. Izpusti toplogrednih plinov za sektor prometa močno naraščajo in so v letu 2016 predstavljali tretjino vseh izpustov toplogrednih plinov oziroma 51 % emisij, ki niso vključene v evropsko shemo trgovanja z emisijskimi kuponi.

E-mobilnost oziroma uporaba električnih vozil v prometu je okolju prijazna mobilnost, ki zmanjšuje izpuste toplogrednih plinov in drugih onesnaževal v prometu. Električna vozila so prevozna sredstva z elektromotorji oziroma baterijo za shranjevanje električne energije, ki se običajno polnijo s priključitvijo na zunanje električno omrežje. Razvoj e-mobilnosti je tesno povezan s spodbujanjem rabe električnih vozil in izgradnjo polnilne infrastrukture za njihovo polnjenje. Konec leta 2018 je bilo v Sloveniji skupno število vozil na električni pogon 1.347, skupno število vozil na hibridni pogon pa 4.936. Tako je bilo konec leta 2018 v Sloveniji vsako 184. vozilo električno.

Povečana uporaba električnih vozil bo v prihodnosti vplivala na večjo obremenitev elektroenergetskega omrežja (predvsem distribucijskega), ki ga bo treba prilagoditi, da bo še naprej zagotavljalo zanesljivo in kakovostno oskrbo z električno energijo; za to pa bodo potrebna dodatna finančna sredstva.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o učinkovitosti ministrstva pri udejanjanju e-mobilnosti v obdobju od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019. Računsko sodišče je v reviziji preverilo poslovanje ministrstva pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju ukrepov e-mobilnosti ter načrtovanju komplementarnih ukrepov e-mobilnosti.

Poslovanje ministrstva pri udejanjanju e-mobilnosti je bilo delno učinkovito.

Ministrstvo je bilo delno učinkovito pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju ukrepov e-mobilnosti. Ministrstvo ni pravočasno izpolnilo obveznosti priprave nacionalnega okvira politike in predpisov za uskladitev z Direktivo 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva, zato je Evropska komisija Republik Sloveniji izdala uradna opomina. Rok za pripravo dokumentov je bil do 18. 11. 2016, Uredba o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva v prometu je bila sprejeta julija 2017 in Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republik Sloveniji oktobra 2017 in je določala 6-mesečni rok za pripravo akcijskega programa za sprejem strategije. Ministrstvo ga ni pripravilo pravočasno, zato je s celovitim pravno zavezujočim dokumentom za izvajanje ukrepov e-mobilnosti razpolagalo šele poltretje leto po zahtevi evropske zakonodaje. Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republik Sloveniji ne vsebuje vse predpisane vsebine, so pa njeni cilji skladni z metodologijo SMART. Ministrstvo ni razpolagalo z aktualnima strateškima dokumentoma na področju okoljske in energetske politike, ki bi določala usmeritve za e-mobilnost, saj sta bila v veljavi še vedno strateška dokumenta iz leta 2006 in 2004. Cilji in ukrepi izvedbenih dokumentov prometne, energetske in okoljske politike

stremijo k učinkoviti rabi energije v prometu in vključujejo tudi e-mobilnost, poleg tega so hierarhično urejeni in spoštujejo mednarodne obveznosti. Strateški in izvedbeni dokumenti so medsebojno povezani in soodvisni, vendar ne prispevajo k večjim razvojnim učinkom, ker se ukrepi medsebojno sklicujejo drug na drugega. Ministrstvo pri načrtovanju ukrepov e-mobilnosti ni preverilo nasprotujočih si ukrepov e-mobilnosti, niti ni načrtovalo zadostnih finančnih sredstev za izvedbo vseh ukrepov.

Ministrstvo je vzpostavilo pravno podlago za tehnične zahteve polnilnih mest, uporabo pametnih merilnih sistemov, celovito informacijsko zbirko podatkov o lokacijah javno dostopnih polnilnih mest, ni pa vzpostavilo pravne podlage za polnjenje električnih vozil neregistriranim uporabnikom, cene in nediskriminatorno sodelovanje upravljavcev distribucijskega sistema z investitorji polnilne infrastrukture. Izvajalo je predvsem že utečene ukrepe spodbujanja nakupa električnih vozil in postavitve polnilnic, drugih načrtovanih aktivnosti pa večinoma ni izvedlo. Ministrstvo je načrtovalo ukrepe tudi za druge nosilce, vendar jih ni spodbudilo k njihovi uresničitvi, niti ni spremljalo njihovega izvajanja, zato večina ni bila izvedena. Ministrstvo je določilo način, vsebino in obdobje poročanja o doseganju ciljev in uresničevanju ukrepov, vendar poročila o realizaciji oziroma pregleda izvajanja in doseženih rezultatov e-mobilnosti ni pripravilo. Z obveznostjo priprave spremembe strateških oziroma izvedbenih dokumentov je vzpostavilo pogoje za izvedbo korektivnih ukrepov, vendar ni nobenega izvedlo.

Ministrstvo je bilo delno učinkovito pri načrtovanju komplementarnih ukrepov e-mobilnosti. Vzpostavilo je pogoje za upoštevanje e-mobilnosti v 10-letnih razvojnih načrtih SODO in ELES s Pravilnikom o metodologiji za izdelavo razvojnih načrtov operaterjev in drugih izvajalcev energetske dejavnosti in pripravo predloga Strategije na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji. V tem dokumentu je ministrstvo navedlo ocenjeno število električnih vozil v prometu do leta 2030, kar sta SODO in ELES upoštevala pri izdelavi projekcij odjema električne energije in povečanih obremenitev omrežja zaradi uporabe električnih vozil. Pristojni minister je na razvojna načrta SODO in ELES dal soglasje, ker sta bila pripravljena v skladu s Pravilnikom o metodologiji za izdelavo razvojnih načrtov operaterjev in drugih izvajalcev energetske dejavnosti. SODO je v razvojnem načrtu ocenil skupna vlaganja zaradi vpliva toplotnih črpalk in električnih vozil v distribucijsko omrežje v obdobju 2019–2028 v znesku 370,7 milijona EUR. Ministrstvo dodatnih podatkov o vplivu električnih vozil na distribucijsko omrežje ni pridobilo, niti ni sprejelo oziroma predlagalo ukrepov glede povečane obremenitve distribucijskega omrežja zaradi vpliva električnih vozil, da se zagotovi zanesljiva in kakovostna oskrba z električno energijo.

Ministrstvo je sprejelo pravno podlago za letno poročanje upravljavcev oziroma lastnikov javnih parkirišč in parkirišč, ki so dostopna javnosti, o porabi električne energije v prometu, vendar navedenega poročanja ni vzpostavilo, zato s podatki o lokaciji in številu priključnih mest za električna vozila in o količini porabljene električne energije na teh polnilnih mestih ne razpolaga. Ker ministrstvo s temi podatki ne razpolaga, tudi nima vzpostavljenih vseh pogojev za celovito energetske načrtovanje in spremljanje naložb v energetske infrastrukturo s področja e-mobilnosti, kar je eden izmed namenov zbiranja teh podatkov. Republika Slovenija mora v skladu z Direktivo 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva zagotoviti, da je delež energije iz obnovljivih virov v vseh vrstah prometa v letu 2020 najmanj enak 10 % končne porabe energije. K večjemu deležu energije iz obnovljivih virov distributerje plinastih in tekočih goriv v prometu obvezuje tudi Energetski zakon. Ministrstvo je vzpostavilo pogoje za poročanje distributerjev goriv, ker je pripravilo spletni obrazec za sporočanje podatkov prek spletnega portala, s katerim preverja izpolnjevanje obveznosti distributerjev goriv. Ni pa izvedlo ukrepov za povečanje energijskih deležev obnovljivih virov energije v prometu, ti so bili v letih 2016, 2017 in 2018 nižji od predpisanih ciljnih deležev.

Republika Slovenija v navedenih letih prav tako ni dosegla predpisanih deležev električne energije iz obnovljivih virov energije v končni porabi energije in predpisanih deležev obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije.

Ministrstvo ni pravočasno pripravilo osnovnega dokumenta dolgoročnega načrtovanja energetske politike, Energetskega koncepta Slovenije, niti z Energetskim zakonom predpisanega Državnega razvojnega energetskega načrta, zato Republika Slovenija ni imela osnovnega strateškega dokumenta energetske politike, ki bi določal temeljne usmeritve državne energetske politike. Ministrstvo je v oktobru 2017 pričelo s postopki za pripravo Celovitega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije, ki ga je vlada sprejela 27. 2. 2020.

Računsko sodišče je od ministrstva zahtevalo *predložitev odzivnega poročila*, v katerem mora izkazati popravljalni ukrep za odpravo nesmotnosti glede manjkajoče predpisane vsebine strateških in izvedbenih dokumentov, in podalo *priporočila* za izboljšanje poslovanja. Priporočila se nanašajo na skrbnejšo pripravo ukrepov e-mobilnosti, proučitev možnosti normativne ureditve postavitve in uporabe storitev javne polnilne infrastrukture, ocenitev potrebnih vlaganj v omrežje v naslednjem desetletju in proučitev možnih virov financiranja potrebnih vlaganj ter proučitev ustreznosti obstoječih in uvedbe novih ukrepov za povečanje deleža obnovljivih virov energije v prometu.

Ljubljana, 19. avgusta 2020